

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО

УДК 342.721

ПРАВО НА ДОСТУП ДО ІНТЕРНЕТУ

Л. Тарасенко

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
tarasenkoleo@gmail.com*

Проаналізовано право на доступ до Інтернету, охарактеризовано його ознаки. Досліджено умови здійснення цього права. Обґрунтовано, що право на доступ до Інтернету – це фундаментальне право кожної людини, незалежно від належності до громадянства певної держави, на доступ до мережі Інтернет, яке забезпечується державою та міжнародною спільнотою (міжнародні міжурядові та приватні організації), зміст цього права визначається рівнем розвитку суспільства в конкретних історичних умовах, а також економічними та технічними можливостями користувача Інтернету, приватних компаній (провайдери) та держави, та яке здійснюється користувачами з метою реалізації прав та свобод. Доведено, що право на доступ до Інтернету включає в себе правову, технічну та економічну складову. З'ясовано, що різні економічні і технічні можливості громадян породжують цифрову нерівність, а різні можливості громадян різних держав зумовлюють виникнення «цифрового розриву» між такими державами. Можливості щодо здійснення права на доступ до Інтернету залежить від рівня розвитку конкретного суспільства (держави, регіону тощо). Доведено, що праву на доступ до Інтернету кореспондує право на забуття в Інтернеті. Вважаємо, що це абсолютне право, яке не залежить від мотивів та умов. З технічного погляду і з урахуванням безконтрольного поширення інформації в Інтернеті здійснити право на забуття в Інтернеті є досить складно. Встановлено, що до принципів доступу до Інтернету належать принципи рівності доступу до Інтернету, мережевої нейтральності, якості та безпеки. Доведено, що обмеження щодо доступу до Інтернету встановлюються державою, зазвичай, в інтересах національної безпеки, громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації та з іншою, передбаченою законом метою.

Ключові слова: користувач, провайдер, здійснення, обмеження, інформація.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2020.71.053>

Постановка проблеми. Люди потребують доступу до Інтернету з метою пошуку інформації, яку споживають. Отримавши певний обсяг інформації з певної сфери, особа може сформулювати власні погляди на певні явища, які відбуваються у суспільстві. Ці погляди в подальшому особа може виразити в певний спосіб, в тому числі і через мережу Інтернет.

У багатьох країнах люди вже не уявляють себе без Інтернету. Інтернет сприяє як розвитку інформаційного суспільства, так і розвитку людини у різних сферах.

Право на доступ до Інтернету – це право передусім для пошуку інформації, одержання і поширення необхідної інформації, в тому числі про здійснення багатьох прав. Однак, на нашу думку, Інтернет – це не лише місце для пошуку інформації, а й середовище, в якому особа може здійснювати чималу кількість прав. Серед них: авторські права (зміст веб-сайтів – це тексти, фотографії тощо, які охороняються авторським правом), право на свободу вираження поглядів, право власності (наприклад, відчуження майна через механізми електронної комерції), право на освіту (через дистанційне навчання), право на охорону здоров'я (електронні рецепти, консультування он-лайн тощо), право на особисте життя і можливість ознайомлення з ним інших осіб (наприклад, поширення інформації про себе в соціальних мережах) та інші.

Водночас правове регулювання перелічених відносин практично відсутнє. В Україні на рівні закону держава не гарантує громадянам можливість доступу до Інтернету. Усе наведене зумовлює актуальність вибору теми цього наукового дослідження.

Стан дослідження. Право на доступ до Інтернету практично не було предметом наукового дослідження у вітчизняній науковій літературі. Переважно досліджували окремі аспекти Інтернет-правовідносин та їх регулювання. У цьому аспекті варто виокремити про наукові дослідження В. Володовської [1], Р. Еннана [2], О. М. Селезньової [3], Л. Тарасенка [4] та інших. Однак зазначені наукові дослідження не охоплювали належним чином правовий аналіз змісту поняття права на доступ до Інтернету, його ознак, умов здійснення тощо.

Цілями статті є характеристика національного законодавства щодо права на доступ до Інтернету, обґрунтування висновків щодо вдосконалення правового регулювання досліджуваного відносин.

Завданням статті є визначити поняття та ознаки права на доступ до Інтернету, охарактеризувати умови здійснення цього права, дослідити принципи доступу до Інтернету та право на забуття в Інтернеті.

Виклад основного матеріалу. Право на доступ до Інтернету створює можливості здійснення прав та свобод людини. Право на доступ до Інтернету – це право соціальне. Саме так охарактеризував Інтернет його засновник Тім Бернес-Лі. Він відзначив, що «мережа – це більше соціальне, ніж технічне явище. Задумав я її для досягнення соціального результату – допомоги людям працювати разом, – а не як технічну іграшку. Найзагальніша мета Мережі – підтримка і поліпшення нашого існування у світі» [5, с. 78]. Вважаємо, що кожна держава повинна нести відповідальність за те, щоб доступ до Інтернету був широко доступним.

Доступ до Інтернету визнається як право відповідно до законодавства багатьох країн. Оскільки усталеним принципом здійснення прав людини є можливість їх реалізації оф-лайн та он-лайн. Так, Рада з прав людини ООН в Резолюції 2016 року публічно засудила країни, які навмисно обмежують доступ до Інтернет-мережі для своїх громадян. Резолюція відображає також чітку позицію організації, відповідно до якої «люди повинні бути однаково захищені в офлайн і онлайн» [6]. Схожі позиції висловлювали різні Комісії ООН, починаючи з 2012 року.

Саме тому право на доступ до Інтернету є найпершим та найфундаментальнішим правом у Хартії прав людини та принципів Інтернету [7, с. 44]. Зазначасмо, що станом на сьогодні практично ніхто у світі не уявляє себе без Інтернету. Саме Інтернет стає платформою для здійснення багатьох, майже всіх прав людини.

У 2007 році Комітет міністрів Ради Європи у «Рекомендації щодо підвищення цінності Інтернету як суспільної служби» наголосив, що «доступ до Інтернету, здатність та можливість користуватися ним мають розглядатися як невід’ємні компоненти повноцінного здійснення прав людини та основоположних свобод в інформаційному суспільстві» [7, с. 45].

Окремі країни намагаються на законодавчому рівні унормувати різні аспекти, які сприятимуть здійсненню права на доступ до Інтернету. Так, в Естонії ще у 2000 році затверджено програму з розширення доступу до Інтернету для жителів сільської місцевості. У Фінляндії, Іспанії законодавець зобов’язав провайдерів забезпечувати швидкість Інтернету не менше 100 Мбіт/с. У Франції у 2009 році Конституційна Рада визначила доступ до Інтернету основоположним правом людини (в контексті заборони правоохоронним органам автоматично відключати правопорушників від мережі Інтернет). Відзначаємо також закон Бразилії The Internet Bill of Rights (2014), який передбачає забезпечення громадян загальним доступом до Інтернету з метою здійснення прав людини [1].

Європейський суд з прав людини також визнав, що доступ до Інтернет-контенту є фундаментальним правом людини, яке може бути обмежене лише у виняткових випадках. Так, у рішенні ЄСПЛ *Yildirim v. Turkey* зазначено, що «Інтернет став одним із основних засобів здійснення права на свободу вираження поглядів та свободи інформації» [8].

Натомість у законодавстві України немає відповідних правових норм щодо права на доступ до Інтернету. Закони України у сфері надання телекомунікаційних послуг містять лише загальні положення про надання послуг щодо доступу до Інтернету (відносини «провайдер – користувач («абонент»)). Тому законодавець жодним чином не гарантує громадянам можливості використовувати Інтернет на рівні спеціального законодавства.

Вважаємо, що право на доступ до Інтернету охоплює правову, технічну та економічну складову.

Правові умови включають в себе такі складові:

1. держава повинна визнавати, що кожен має право на доступ до Інтернету, та гарантувати здійснення цього права;

2. держава повинна забезпечити можливість провайдерам працювати на ринку цих послуг (забезпечення доступу провайдерів на ринок). Під поняттям «провайдер» слід розуміти родове поняття суб’єкта, який забезпечує доступ до мережі Інтернет;

3. держава не повинна втручатися у відносини «користувач Інтернету – провайдер».

Технічні умови доступу до Інтернету діють як щодо провайдерів, так і щодо громадян.

Зокрема, провайдери обов’язково повинні мати в наявності необхідне обладнання для забезпечення можливості доступу користувачів до мережі Інтернет. Провайдери зобов’язані забезпечити належну якість надання послуг (йдеться про швидкість Інтернету, в тому числі підвищення якості надання таких послуг). Окрім того, саме провайдери можуть забезпечити максимальне покриття Інтернетом території держави (станом на сьогодні близько 60% території України «покрито» Інтернетом).

Громадяни також для здійснення права на доступ до Інтернету повинні забезпечити виконання низки вимог технічного характеру. До них належать:

1. Наявність відповідних пристроїв та обладнання, завдяки яким вони матимуть змогу під'єднатися до Інтернету (наявність комп'ютера, смартфона, планшета тощо, наявність модему, роутера тощо).

2. Наявність технічних та комп'ютерних знань, необхідних для користування Інтернетом (уміння працювати в Інтернеті). Станом на сьогодні в Україні рівень цих знань є різним для різних верств населення. Йдеться про таке поняття, як «цифрова грамотність».

Економічна складова доступу до Інтернету також визначається окремо для користувачів і для провайдерів. Так, провайдери повинні мати фінансові можливості розширяти свою діяльність (збільшувати покриття території) та покращувати якість надання послуг.

Громадяни повинні мати такі фінансові можливості:

1.1. Придбати комп'ютерну техніку для користування нею з метою доступу до мережі Інтернет (обов'язково).

1.2. Оплатити послуги доступу до Інтернету. В Україні плата за послуги провайдерів є однією з найнижчих в Європі та становить близько 100–200 грн на місяць (обов'язково).

1.3. Оплатити навчання щодо здобуття технічних, комп'ютерних знань для користування Інтернетом та його сервісами (за потреби).

Різні економічні і технічні можливості для громадян породжують цифрову нерівність. Можливості щодо здійснення права на доступ до Інтернету, на нашу думку, залежить від рівня розвитку конкретного суспільства (держави, регіону тощо). Тому є високорозвинуті країни, розвинуті країни і країни третього світу.

У зв'язку з цим виникає так званий «цифровий розрив». На цьому наголошує І. В. Мукомела, яка зазначає, що глобалізація міжнародних зв'язків, що здійснюється на основі інтенсивного розповсюдження інформаційних технологій, значно розширила коло акторів, проте не тільки не вирішила, а, швидше, навіть посилила проблему нерівномірності їх соціально-економічного розвитку, що спричинило виникнення такого явища, як цифровий розрив. Під цифровим розривом розуміють дисонанс інформаційних можливостей між різними країнами [5, с. 78].

На нашу думку, цифровий розрив може існувати і в межах певної держави. Наприклад, йдеться про доступ до Інтернету в місті і в селі (де гірше покриття, або воно взагалі відсутнє), невміння багатьох людей пенсійного віку користуватися Інтернетом тощо.

Вважаємо, що право на доступ до Інтернету – це фундаментальне право кожної людини незалежно від належності до громадянства певної держави, на доступ до мережі Інтернет, яке забезпечується державою та міжнародною спільнотою (міжнародні міжурядові та приватні організації), зміст цього права визначається рівнем розвитку суспільства в конкретних історичних умовах, а також економічними та технічними можливостями користувача Інтернету, приватних компаній (провайдери) та держави, та яке здійснюється користувачами з метою реалізації прав та свобод.

Ознаки права на доступ до Інтернету:

1) фундаментальне право кожного;
2) належить людині незалежно від належності до громадянства певної держави (оскільки Інтернет не має кордонів);

3) обов'язково забезпечується і державою, і міжнародною спільнотою (міжнародні міжурядові організації та міжнародні приватні організації, зокрема ICANN);

4) зміст права залежить від рівня розвитку суспільства в конкретних історичних умовах (наприклад, в Японії, Південній Кореї, більшості країн ЄС громадяни майже стовідсотково мають доступ до Інтернету);

5) залежність від економічних та технічних можливостей користувача Інтернету, приватних компаній (провайдери) та держави,

б) мета – реалізація різноманітних прав та свобод.

Право на доступ до Інтернету доцільно розглядати у вузькому і широкому розумінні. Так, у вузькому розумінні – це лише право на доступ до підключення до мережі Інтернет, а у широкому розумінні – це право охоплює і доступ до підключення, і доступ до контенту (змісту веб-сайтів).

Вважаємо, що право на доступ до Інтернету слід розуміти комплексно: це і право на підключення, і право на контент.

Праву на доступ до Інтернету кореспондує право на забуття в Інтернеті. Вважаємо, що це абсолютне право, яке не залежить від мотивів та умов.

Право на забуття (право бути забутим, англ. right to be forgotten) – це право людини, що дає їй змогу вимагати за певних умов видалення своїх особових даних із загального доступу через пошукові системи. Вважаємо, що недоцільно пов'язувати здійснення права на забуття винятково у видаленні тих даних, які, на думку особи, можуть завдати їй шкоди. На нашу думку, можливість заподіяння шкоди не є визначальним критерієм здійснення права на забуття. Це право є абсолютним і не повинно залежати від можливості заподіяння шкоди чи інших факторів.

Зазвичай право на забуття зазвичай стосується вилучення з пошуку в Інтернеті застарілих, недоречних, неповних, неточних або надлишкових даних чи інформації, або якщо з часом зникли законні підстави для зберігання такої інформації.

З технічного погляду і з урахуванням безконтрольного поширення інформації в Інтернеті здійснити право на забуття в Інтернеті є досить складно. Наприклад, існують веб-архіви та інші сервіси, які можуть зберігати інформацію після її видалення. Окрім того, користувач, який бажає видалити певну інформацію з Інтернету, не може володіти відомостями, де цю інформацію було перепоширено.

Тому часто такі користувачі пред'являють претензії, позови до веб-сайтів – пошукових систем, щоб вони надалі не шукали вказану інформацію. Наприклад, йдеться про GOOGLE, який може вилучити певну інформацію (веб-сайти) з пошуку за певних умов.

Суди ЄС визнали існування «права бути забутим», яке зобов'язує видаляти з результатів пошуку посилання на окремі публікації. Зокрема, у 2014 році Суд Європейського Союзу виніс рішення, яким право бути забутим було затверджено. Справа стосувалася іспанського громадянина Маріо Костехи Гонзалеса, який знайшов через пошук Google за своїм ім'ям відомості 16-річної давності про банкрутство та аукціон нерухомості, пов'язані з його старими боргами. Заявник вважав, що ця інформація була неактуальною та не відображала те, ким він є сьогодні. В підсумку Суд ухвалив, що громадяни ЄС мають право бути забутими та можуть вимагати видалення з пошукових систем посилань на сторінки зі старою інформацією про себе.

Суд дійшов висновку, що корпорації, які збирають особисту інформацію для отримання прибутку, повинні прибрати посилання за запитом особи, тому що фундаментальні права переважають над комерційними інтересами, а в окремих випадках – над публічними інтересами щодо доступу до інформації.

У цьому рішенні Суд ЄС зазначив, що навіть законна обробка інформації може, з плином часу, стати несумісною з європейським законодавством про захист

даних. Дані про особу можуть стати недостатніми, такими, що не мають значення, чи такими, що більше не стосуються до особистої ідентичності; їх розповсюдження може стати надмірним стосовно цілей, для яких вони були оброблені та з огляду часу, що минув. Тому людина може звернутися з вимогою про «забуття», про те, щоб результати пошуку в інформаційних системах більше не були пов'язані з її ім'ям [9].

Доцільно виділяти принципи доступу до Інтернету, до яких належать: рівність доступу до Інтернету, мережева нейтральність, якість та безпека [1].

Рівність означає те, що доступ до Інтернету має надаватися за розумну ціну і бути недискримінаційним. Держава повинна створити умови кожному громадянину незалежно від раси, кольору шкіри, статі, національності для доступу до мережі Інтернет. Мережева нейтральність означає те, що користувачі повинні мати можливість вільно обирати веб-сайти, застосунки, програмне забезпечення. Тобто мережевий нейтралітет – це рівномірний доступ до всіх веб-ресурсів в Інтернеті. Користувач оплачує послуги провайдера і отримує доступ до всієї мережі Інтернет (на однаковій швидкості). Проти мережевого нейтралітету виступають світові Інтернет-провайдери, які не зацікавлені в тому, щоб надавати доступ до всіх ресурсів однаково безкоштовно. Їхньою метою є заробіток не лише від користувачів, а й від власників веб-сайтів. Тому при цьому якість інформації та послуг, що надаються, відходить на другий план.

Принцип безпеки означає те, що держава повинна гарантувати безпечність Інтернету (йдеться про захист персональних даних, особистої інформації, захист від Інтернет-шахрайства тощо). Так, відповідно до ст.1 Закону України «Про телекомунікації» інформаційна безпека телекомунікаційних мереж – здатність телекомунікаційних мереж забезпечувати захист від знищення, перекручення, блокування інформації, її несанкціонованого витоку або від порушення встановленого порядку її маршрутизації.

Ще одним принципом є якість сервісу. Гарантований доступ до Інтернету повинен відповідати рівню розвитку новітніх інноваційних технологій. Тому якість надання послуг повинна постійно покращуватися з урахуванням розвитку інформаційних технологій.

Право на доступ до Інтернету може бути обмежено. Обмеження доступу до Інтернету поділяють на:

- обмеження доступу до Інтернету загалом;
- обмеження доступу до конкретних веб-сайтів;
- обмеження доступу до конкретного контенту.

Такі обмеження встановлює держава, зазвичай, в інтересах національної безпеки, громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації та з іншою, передбаченою законом метою.

Висновки. Обґрунтовано, що право на доступ до Інтернету – це фундаментальне право кожної людини, незалежно від належності до громадянства певної держави, на доступ до мережі Інтернет, яке забезпечується державою та міжнародною спільнотою (міжнародні міжурядові та приватні організації), зміст цього права визначається рівнем розвитку суспільства в конкретних історичних умовах, а також економічними та технічними можливостями користувача Інтернету,

приватних компаній (провайдери) та держави, та яке здійснюється користувачами з метою реалізації прав та свобод.

Доведено, що право на доступ до Інтернету охоплює правову, технічну та економічну складову.

Визначено, що різні економічні і технічні можливості громадян породжують цифрову нерівність. Можливості щодо здійснення права на доступ до Інтернету залежить від рівня розвитку конкретного суспільства (держави, регіону тощо).

Доведено, що праву на доступ до Інтернету кореспондує право на забуття в Інтернеті. Вважаємо, що це абсолютне право, яке не залежить від мотивів та умов.

Встановлено, що до принципів доступу до Інтернету доцільно віднести принципи рівності доступу до Інтернету, мережевої нейтральності, якості та безпеки.

Доведено, що обмеження щодо доступу до Інтернету встановлює держава, зазвичай, в інтересах національної безпеки, громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації та з іншою, передбаченою законом метою.

Список використаних джерел

1. Бенедек В., Кетteman М. Свобода вираження поглядів та Інтернет. Видавництво Ради Європи F-67075 Strasbourg Cedex. 2013. URL: <https://rm.coe.int/168059936a> (дата звернення 21.09.2020).
2. Володовська В. Заборони та свободи в Інтернеті: як виглядатиме Декларація цифрових прав людини. 2019. URL: https://zmina.info/articles/zaboroni_ta_svobodiv_v_interneti_jiak_vigljadatime_deklaracija_cifrovih_prav_ljudini/ (дата звернення 21.09.2020).
3. Еннан Р. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет // Матеріали Конференції «ІТ ПРАВО: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ», 2017. URL: <http://aphd.ua/publication-173/> (дата звернення 21.09.2020).
4. Мукомела І. В. Право на доступ до Інтернету: проблеми визначення та забезпечення // Вісник Національної академії правових наук України. 2016. № 4 (87). URL: http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-77-85.pdf (дата звернення 21.09.2020).
5. Размтаєва Ю. С. Формування новітніх прав людини під впливом ІТ. URL: <http://aphd.ua/publication-567/> (дата звернення 21.09.2020).
6. Рішення Євросуду: свобода Інтернету є фундаментальним правом людини. 2013. URL: <http://khp.org/index.php?id=1357685488> (дата звернення 21.09.2020).
7. Селезньова О. М. Інтернет право і його місце в системі інформаційного права // Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.Вернадського. 2013. С. 236–240. (Серія Юридична; № 2-2) URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/-journals/2013/2-2_2013/35.pdf (дата звернення 21.09.2020).
8. Яворська О. С., Тарасенко Л. Л., Мартин В. М. ІТ ПРАВО. Львів: «Левада», 2017. 470 с.
9. Resolution adopted by the General Assembly on 18 December 2013 «The right to privacy in the digital age», A/RES/68/167. URL: <http://undocs.org/A/RES/68/167> (дата звернення 21.09.2020).

References

1. Benedek, V., Ketteman, M. (2013). *Svoboda vyrazhennia pohliadiv ta Internet*. Strasbourg. Retrieved from <https://rm.coe.int/168059936a>
2. Volodovska, V. (2019). *Zaborony ta svobody v Interneti: yak vygliadatyime Deklaratsiia tsyfrovyykh prav liudyny*. Retrieved from https://zmina.info/articles/zaboroni_ta_svobodiv_v_interneti_jiak_vigljadatime_deklaracija_cifrovih_prav_ljudini/

3. Ennan, R. (2017). Pravove rehuliuвання vidnosyn u merezhi Internet. In: *Materialy Konferentsii «IT PRAVO: PROBLEMY I PERSPEKTYVY ROZVYTKU V UKRAINI»*. Retrieved from <http://aphd.ua/publication-173/>
4. Mukomela, I. V. (2016). Pravo na dostup do Internetu: problemy vyznachennia ta zabezpechennia. In: *Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy, № 4 (87)*. Retrieved from http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-77-85.pdf
5. Razmietaieva, Y. S. (2017). *Formuvannia novitnikh prav liudyny pid vplyvom IT*. Retrieved from <http://aphd.ua/publication-567/>
6. *Rishennia Yevrosudu: svoboda Internetu ye fundamentalnym pravom liudyny* (2013). Retrieved from <http://khp.org/index.php?id=1357685488>
7. Seleznova, O. M. (2013). Internet pravo i yoho mistse v systemi informatsiinoho prava. In: *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnogo universytetu im. V. Vernadskoho. Seriia Yurydychna, № 2-2, 236-240*. Retrieved from http://www.juris.vernadskyyjournals.in.ua/journals/2013/2-2_2013/35.pdf
8. Yavorska, O. S., Tarasenko, L. L., Martyn, V. M. (2017). *IT PRAVO*. Lviv.
9. *Resolution adopted by the General Assembly on 18 December 2013 «The right to privacy in the digital age»*, A/RES/68/167. Retrieved from <http://undocs.org/A/RES/68/167>

THE RIGHT TO ACCESS THE INTERNET

L. Tarasenko

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
email: tarasenkoleo@gmail.com*

The article considers the right to access the Internet, describes its features. The conditions for exercising of this right are studied. It is substantiated that the right to access the Internet is a fundamental right of every person, regardless of nationality, to access the Internet, which is provided by the state and the international community (international intergovernmental and private organizations), the content of this right is determined by society in specific historical conditions, by the economic and technical capabilities of Internet users, private companies (providers) and the state, and which is carried out by users in order to exercise their rights and freedoms.

The features of the right to access the Internet are as follows: 1) the fundamental right of everyone; 2) belongs to a person regardless of the citizenship of a particular state (as the Internet has no borders); 3) shall be provided by both the state and the international community (international intergovernmental organizations and international private organizations, including ICANN); 4) the content of the right depends on the level of development of society in the specific historical conditions; 5) dependence on the economic and technical capabilities of Internet users, private companies (providers) and the state; 6) the purpose of the right is the realization of various rights and freedoms.

The right to access the Internet should be considered in a narrow and broad sense. In the narrow sense – it's just the right to access the Internet, and in the broad sense – this right includes both access to the connection and access to content (content of websites).

It is proven that the right to access the Internet includes a legal, technical and economic component. It is established that different economic and technical capabilities of citizens create digital inequality, and different capabilities of citizens of different states cause a «digital divide» between such states. The opportunities to exercise the right to access the Internet depend on the level of development of a particular society (state, region, etc.). It is

substantiated that the right to access the Internet corresponds to the right to be forgotten on the Internet. The latter is an absolute right that does not depend on any motives and conditions. From a technical point of view and given the uncontrolled dissemination of information on the Internet, exercising the right to be forgotten on the Internet is quite difficult. It is not advisable to link the exercise of the right to be forgotten solely to the deletion of data which, in the opinion of the person, may harm him/her. In our opinion, the possibility of causing harm is not a determining criterion for exercising the right to be forgotten. This right is absolute and should not be affected by the possibility of harm or other factors.

It is established that the principles of Internet access should include the principles of equality of Internet access, net neutrality, quality and security. Restrictions on Internet access are shown to be imposed by the state, usually in the interests of national security, public safety, to prevent riots or crimes, to protect health or morals, to protect the reputation or rights of others, to prevent the disclosure of confidential information and to another purpose provided by the law.

The right to access the Internet may be restricted. Restrictions on Internet access can be divided into: restrictions on Internet access in general, restrictions on access to the specific websites, restrictions on access to the specific content. Such restrictions are imposed by the state, usually in the interests of national security, public safety, to prevent riots or crimes, to protect health or morals, to protect the reputation or rights of others, to prevent the disclosure of confidential information and for other statutory purposes.

Keywords: user, provider, implementation, restrictions, information.

*Стаття: надійшла до редакції 08.09.2020
прийнята до друку 12.11.2020*